

A HIÁNYZÓ LÁNCSZEM

(Falkland-szigeteki matrőzkocsmákban hallott történetek alapján összeállította St. Auby Tamás – 1984. – TNPU-Archívum)

Charles Darwin expedícióra indul otthonából, ahol a tárgyak méret szerint vannak osztályozva: lombikok, csipeszek, szikék, mikroszkópok, kagylók, rovarok, gyíkok, kitömött madarak, agancsok, egér-, macska-, majom-csontvázak, Krisztus-szobrok stb. –

Elmegy egy gyár előtt, szegények a járdán, gazdagok a hintón, nemes ló, nemes szamár, öszvér, korcs kutya, döglött madár, szálló madár, a gyárban gépek zakatolnak, a munkások dolgoznak, a mérnök figyel, a gyáros szivarozik, potyog ki a termék, a selejtet kiválogatják –

Darwin az utazásra felveszi kamatjait egy bankban, emelkedő grafikon a falon –

A kikötőben a tömegnek (fehérek, sárgák, feketék stb.) beszédet tart a hiányzó láncszemről, amit keres –

A hajón ír, pecázik, távcsövez, gondolkozik –

Dél-Amerika partjainál a sziklákön tűz ég, körülötte majomszerű állatok bóklásznak –

A hajó legénysége becserkész és hálókka elfog három fiatal példányt

– „elevenen, két hímet, egy nőstényt” –

egy negyediket elejtenek –

Az eleveneket a hajón ketrecekbe zárják –

Darwin az elejtettet megnyúzza és felboncolja, hosszan tanulmányozza, belső részeit spirituszba teszi, csontvázát a kitömött kondorkeselyű mellett a kabinjában tartja –

Darwin gratulál Fitz-Roy kapitánynak:

– „Íme, a Hiányzó Láncszem! Nem csupán a természet, a természettudomány is mutálódik!” –

A kapitány gratulál „Don Carlos”-nak – Darwinnak –:

– Nem csupán a természettudomány, a hadtudomány is mutálódik!” –

Diadalmasan visszaindulnak Európába –

Darwin figyeli a példányok magatartását, ír –

Észreveszi, hogy

– „A furcsa torokhangokba érhető angol szavak keverednek, amiket a matrőzoktól eltanultak etetés közben.” –

Beszélni tanítja őket:

– „Kő, kő, egysejtű, egysejtű, növény, növény, állat, állat, majom, majom, ember, ember, király, király, fejlődés, fejlődés, hiányzó, hiányzó, láncszem, láncszem”

– „A nőstény tanulékonyabb” – írja naplójában –

Darwin a hajóáccsal egy ládából labirintust csináltat, ebben kapják a láncszemek a táplálékot:

– „Ügyesek” –

A matrőzök megerősokolják a nőstényt, Darwin csóválja a fejét –

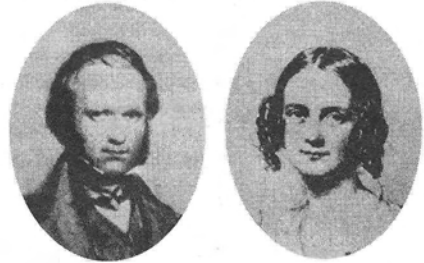
A kapitány megmagyarázza:

– „Don Carlos, ezeknek a szegény ördögöknek mégiscsak jobb ez, mint a kecske” –

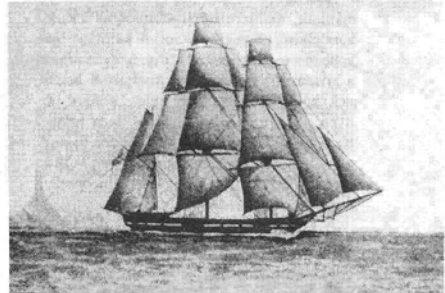
Az egyik hím őrjöng, szigonnyal és korbáccsal verik –

A másik hím némán sír a szalmán a ketrecsarokban –

Megérkeznek Angliába, a kikötőben csődület, felirat: „ÜDVÖZÖLJÜK A HIÁNYZÓ LÁNCSZEMET” –

Charles Darwin és felesége, elsőfokú unokatestvére, Emma Wedgwood

A Vizsla, amivel Darwin körbehajózta a Földet

Egy hiányzó láncszem (az expedíció egyik tagjának rajza)

Darwin a vörös szőnyegen beszédet tart a felfedezésről – Beviszik a láncszemeket a székesegyházba, de a püspök nem kereszteli meg őket:

– „A hiányzó láncszem még nem ember, tehát nincs lelke,

– az állatok örökre pogányok” –

Fitz-Roy kapitány elviszi őket Gretna Green-be, ahol a kovács titkon megkereszteli őket, a nőstény a Tűz-

földi Kosár nevet kapja, mert elfogásakor egy kosár volt a mancsában, az egyik hím a Yorki Székesegyház nevet kapja, mert egy olyan hegynél történt az elfogása, ami emlékeztetett a yorki nagytemplomra, a másik hímet Pityke Jimmy névre keresztelik, mert – „Egy gombért cseréltük” – füllenti a kapitány –
 Beszállítják őket a londoni Királyi Állatkertbe, az utcák mentén az éljenző nép virágosóval borítja a rácsos kordékat –
 Három ketrecbe rakják őket a csimpánzok épületében, etetőt és idomárt rendelnek ki melléjük –
 Pityke Jimmy nem eszik, beszorul a feje a rácsba, és hamarosan elpusztul –
 A zsúfolt Tudományos Akadémián Darwin előadást tart a Hiányzó Láncszemről –
 Láncon bevezetik a meztelen Tűzföldi Kosarat és Yorki Székesegyházat,
 – „Hogy hívnak?” –
 – „Romero” –
 az idomár korbáccsal odacsap,
 – „Hogy hívnak?!” –
 – „Yorki Székesegyház” –
 – „Négykézlábra!” –
 – „Kétlábra!” –
 – „Mi ez?” –
 – „Lánc” –
 – „Hogy hívnak?” –
 – „Maria-Juanita” –
 az idomár korbáccsal odacsap,
 – „Hogy hívnak?!” –
 – „Tűzföldi Kosár” –
 – „Négykézlábra!” –
 – „Kétlábra!” –
 – „Mi ez?” –
 – „Szem” –
 ováció, gratulációk –
 A tudósok jegyzetelnek, kérdeznek, hozzászólnak –
 Két tudóst – az egyik az Isteni Teremtésre hivatkozik, a másik azt állítja, hogy a majmok származnak az embertől – azonnal megfosztanak akadémiai tagságuktól –
 A hiányzó láncszemeket elviszik a királyhoz, a hercegnő elájul az undortól:
 – „Szörstelen állatok, irtsák ki őket!” –
 A király parancsba adja:
 – „Tenyésszék őket, mint az arisztokráciát, de vigyázzanak, nehogy ezek is afejükre nőjenek!” –
 Licitálnak, a nőtényt egy lord, a hímet egy húsgyáros veszi meg –
 A lord a kastélyában egy pazarul berendezett szobaketreben tartja Tűzföldi Kosarat, és kedvtelését úzi vele, aki tengerparti képeket fest, különös-hangzású dalokat énekel, gitáron játszik ketrecében az összegyűlt, meglepett vendégeknek –
 Tűzföldi Kosár négyes-ikreket szül, egyedül,
 – „Lám-lám, az állatokat nem sújtja a fájdalommal való szülés isteni átka” –
 – „Már befogásakor vehes volt” – állítja a lord –
 A hiányzó láncszem-kölyköket elválasztják anyjuktól, a csimpánz-nőtény mellé teszik őket az állatkertben –
 Az egyik hímet a British Múzeum megvásárolja, leölik, kitömik és kiállítják egy központi vitrinben, felirat:
 – „Hiányzó Láncszem-kölyök – 7 hónapos, hím – Tűzföld – 1839” –
 A másik hímet a lord az orosz cárnak ajándékozza, a cár elcseréli egy indiai fehéreléfántra, de a kölyök a Pamir-hegységben, szállítás közben megszökik, farka-

sok nevelik fel, belőle lesz a Yeti –
 A harmadik hímet az Argentin Királyi Tudományos Akadémia kapja, ahol nem értik még az evolucionista teóriát, felnevelik, iskoláztatják, később ő lesz az első argentin darwinista tudós. Patagóniában gyűjti a buenos-airesi Természettudományi Múzeum számára a hiányzó láncszemeket –
 A nőtény-kölyköt megveszi a húsgyáros, és tenyésztési célból Yorki Székesegyház mellé zárja az ólba –
 Tűzföldi Kosár spanyolnyelvű levelet küld nekik:
 – „Drága Romero és drága kislányom, Victoria, nem tudok rólatok semmit, hiányoztok, lelkemben örökre hozám vagytok láncolva – Mária Juanita” –
 A levelet a húsgyáros titkára elfogja és elrejtí –
 Romero ordít az ólban:
 – „Az ember mikrotheos!!!” –
 majd hipnózisba ejti az etetőjét és – karjában Victoriával – megszökik –
 A húsgyáros hajtóvadászaton látja vendégül az új királynőt, tábornokokat, püspököket, művészeket, tudósokat, Darwint is –
 Yorki Székesegyházat kürtökkel és kutyákkal csapdába ejtik, a mezőn levágják, nyársra húzzák, megsütik, hosszú tábori asztaloknál felszolgálják, „Hiányzó Láncszem a la Darwin”, vadás-mártással, áfonyával, angolosan, argentin vörösborral, egy vegetáriánus tábornok nem kér belőle:
 – „Én nem eszem állatot” –
 Victoria is, akit a kutyák megtalálnak egy bokorba rejtőzve, a királynő ölében kap a pecsenyéből –
 A húsgyáros kéri a királynőt, hogy küldjenek gyűjtő-expedíciókat, mert nincs több hímje,
 – „De ne túl sokat, mert akkor lemegy a hús ára” –
 Maria-Juanita, aki tüdőbeteg lesz, s ezért a lord eladja egy bordélyháznak, sztrájkot szervez –
 Kitör a „Nagy Londoni Lysistrate-lázadás” –
 A papok ezt bizonyítékként prédikálják ki:
 – „Ógörög, pogány módszerek!” –
 A Maria-Juanita által vezetett nők az utcára vonulnak:
 – „Az ember mikrotheos!” –
 – „Az egzisztencia szent!” –
 – „Egyenlőség, testvériség, szabadság!” –
 A Buckingham-örtség egyik tisztje:
 – „Cél: a Hiányzó Láncszem! – Tűz!” –
 Darwin a Királyi Akadémián kijelenti:
 – „A Természetes Kiválasztódás Törvénye által bekövetkezett fejlődésnek köszönhető az, hogy mi, emberi lények, végre megismertük ezt a természettörvényt, ami akkor is működik, ha nem vagyunk tudatában: semmi sincs sem nélküle, sem ellene, mert e Törvény objektíve mindenütt jelenvaló, mindenható és örök.”

Tűzföldi Kosár, Yorki Székesegyház és Pityke Jimmi (korabeli rajz)